

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof).
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Posamesne ilste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrstiče,
če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Vabilo na naročbo.

Ker bo prvo polletje kmalu doteklo, opozorujemo in opominjamo p. n. naročnike „Slov. Gospodarja“, ki se niso na celo leto naročili, naj blagovoljno naročbo o pravem času ponovijo, da se jim list zamore redno pošiljati. Od 1. julija do 1. oktobra velja „Slov. Gospodar“ — 80 kr., od 1. julija do konca leta 1 fl. 60 kr. Denar se najleži po poštinih nakaznicah pošlje. K temu še dostavimo prošnjo do tistih, ki še z dozdanim plačilom niso v redu, naj ne odlagajo čez pol leta; do prijateljev našega lista pa, da ga pomagajo še boljše širiti med ljudstvom.

Opravništvo „Slov. Gosp.“

Zborovanje kat. političnega društva v Konjicah.

[Izviren dopis.] Preteklo nedeljo, 10. t. m., vršilo se je zborovanje kat. pol. društva v Konjicah v najlepšem redu. Društvenikov domačih in tujih se je toliko sešlo bilo, da je prostorna sobana v nadžupnijskem poslopju že skoro pretesna bila. Po kratkem nagovoru g. prvosednika so se društvenikom razlagali sklepi dunajskega zbora avstrijskih katoličanov. Kakor na Dunaju, tako so se tudi tukaj od kmetskega ljudstva vsi sklepi z navdušenjem sprejeli. Posebno je zanimalo vrle naše kmete, slišati sklepe zastran šole in družbinskih (socijalnih) razmer, ker te stvari vsem do živega sezajo. Vnovič potrjeni prejšnji odbor si bo prizadeval, da se bodo vsaj nekteri sklepi tudi dejanjsko zvrševali, na kolikor se namreči to s pomočjo domoljubnih, konservativnih kmetov storiti da. — Obžalovanja vredno je, da peščica sposobnih narodnjakov v trgu našim prizadetjem nasproti roke križem drži. Narodnjaki v gospodski suknji sicer obžaljujejo, da je vse politično življenje zamrlo, da se, — kakor koncem maja v Konjicah — skoro nihčér več za volitve v srenjski zastop ne zmeni; da bi se pa ti narodnjaki nam pridružili in v edinem pol. društvu tega okraja z nami vred za napredek ljudstva se trudili, to

pa ne! In zakaj ne? Zato ne, ker se še niso izkopali iz predsodkov, ki jih je framasonski liberalizem z bedastimi nastavkami: „klerikalec“, „ultramontaneč“, „fevdalec itd.“ po svetu raztrosil in federaliste razdvojil.

Spominjaje se te žalostne prikazni moram naravnoč izpovedati, da nas je močno osupnilo, kar smo v „Gospod.“ šte. 22. v vvodnem članku brali. Govoreč o prihodnjih volitvah v kranjski dež. zbor odkriva „Gosp.“ svoje nade, da nemškutarji Slovencev ne bodo zmagali. „Temu nam je porok“, — pravi dalje — „nova edinost in zastopnost, katera je tudi na Kranjskem po večletni, res neumni razprtiji zopet zavladala“. — Iz tega bi bilo sklepati, da je pri nas, kakor tudi na Kranjskem, v poglavitnih rečeh, ki so konservativce in liberalce ločile, popolno sporazumljenje navstalo, in da so liberalci do prepričanja prišli, kako „neumno“ da so ravnali, ko so na vse pretege „razprtije“ delali. Oj, da bi le res to prepričanje bilo zavladalo! V konservativnem časniku se menda nihčér od konservativne strani ne bo drznil trditi, da je ona „neumno razprtijo“ delala. Poslednje Matične volitve čudno razsvetljujejo „zastopnost“ na Kranjskem! Še bolj jo vtegnejo posvetiti pri nas prihodnje volitve v dež. zbor. Katero točko dunajskih sklepov bi podpisal pri nas le eden naših sedanjih liberalnih poslancev? — Nam konservativnim Slovincem ostaja le alternativa: Da tirjamo po svoji vesti od prihodnjih kandidatov pritrjenja velevažnim dunajskim sklepom kat. zbora ali ne. Če nočemo ali se ne upamo tega tirjati, vrzimo vse katol. načela med staro šaro in prepuštimo vse politično delovanje liberalcem. Če pa tega nočemo, moramo pri tem ostati, kar je dunajski zbor avstrijskih katoličanov sklenil, in prepričali se bomo, da so te reči našim dosedanjim kolovodjem razun Hermana „noli me tangere“ ali pasje mleko.

Želeti je torej, da se ne pisari o „neumni razprtiji“, dokler se liberalci do živega ne prepričajo, da je res silno neumno, nemškiliberalcem na ljubo prikimavati postavam, ki kat. Cer-

kvi roke zavezujejo. Želeti je, da „Gospod.“ razpravlja in tehtno pojasnjuje sklepe dunajskega zbora in skuša, slovenski „inteligenciji“ pokazati, da slednjic le narodnosti in narodnemu blagru škoduje, kdor se kat. načelom vstavlja in jo z nemškimi liberalci maha. Kdor pravi A, mora reči tudi B. Kdor je z nemškimi liberalci sklepal šolske postavbe, mora tudi molčati k strašanskim stroškom, ki se vsled teh postav za šole izmetavajo. — Dokler pa tega prepričanja ni, je vse drugo „fauler Friede“, iz katerega navadno le še hujski boj nastane. Rekoh!

Dr. J. Ulaga.

Priporočba izvrstno vrlega cerkvenega lista.

„Theologisch-praktische Quartal-Schrift“ se cerkveni časnik, katerega že 28 let v četrletnih zvezkih 8—9 pol obsegajočih izdajajo profesorji bogoslovja v Lincu s pomočjo nekterih drugih bogoslovskih pisateljev. Kakor iz letošnjih 2 že izišlih zvezkov vidimo, razpravljajo se v tem časniku posebno djanska (praktična) vprašanja iz нравne, liturgike in cerkvenega (najbolj zakonskega) prava v prosti in ugodni pisavi pa po znanstvenem načinu. Poseben ozir se jemlje na času primerna bogoslovska vprašanja in težavne slučaje, ki se duhovniku dendenes vtegnejo pripetiti v dušnem pastirstvu. Po spričevanju Linškega mil. škofa je v njihovi škofiji ta časnik že veliko storil, da so se pravi nazori v bogoslovskih vedah bolje razširili in vtrdili, da so se dušni pastirji v težavnih slučajih pravilno obnašali, da se imenitniši dogodki v kat. Cerkvi dostojno cenili, in da se je marljivost in ljubezen do bogoslovskih nauk med duhovništvom gojila, sploh ta časnik je veliko storil ondi za najsvetejše cerkvene koristi. Za to bi na ta časnik s temi besedami radi opozorili tudi slovenske duhovnike. Celoletna naročnina 3 fl. 50 kr. se pošilja na: Redaktion der Quartalschrift in Linz. Harachstrasse Nr. 9.

Gospodarske stvari.

Gozdom škodljive živali.

Gozdom škodljive živali delimo v tri vrste ali rede, v ktere štejemo: 1. Sesavce ali doživne živali. 2. Ptice. 3. Žuželke. Med prve, to je med škodljive sesavce štejemo: a) Vkrótene ali domače živali. b) Divje lovne živali. c) Druge v gozdu živeče ne lovne živali.

A. Domača živina, ki se čestokrat v gozde na pašo goni, kakor: goveda, ovce, koze, konji in prešiči, objedajo brstje, mlado listje, in ogrizujejo mladike. Tudi poškodovajo korenine, pobirajo drevesno seme in mnogokrat, kedar se drenjajo, predirajo skoz nasajeno lesovje, lomijo in podirajo šibasto drevje; pa tudi po brežinah in klancih napravijo mnogo škode ter rušijo zemljo, vlačno in vežljivo prst tlačijo in teptajo, lahko

suho pa razvlačijo. Velikost škode se ravna vselej po plemenu živine, po plemenu lesovja, po starosti, večji ali manji goščavi, po gozdnej legi, in potem, ali se živina delji ali manj časa v gozde na pašo goni — in kakošno je vreme ob času paše. Med vso domačo živino so koze gozdom še najbolj škodljive. Zarad tega se je pa tudi že po starih postavah ostro prepovedalo, da se koze po gozdih pasti ne smejo. Koze že po naravi veliko raji segajo po sočnatim listju, brstju, koži in mladovju, nego pa po zelišču in travi; — vrh tega imajo sposobnost, da plezajo po rebrih in strminah spenjajé se na mlada drevesca, katerim mnogokrat, ako je le morajo doseči, najlepše vršiče popolnoma oglodajo. Konji se navadno bolj po redko in v veliko manjem številu pasejo po gozdih. — Trave, ki raste na rahlih gozdnih tleh, nimajo radi ter ogrizujejo najraje listje in mehke mladike gozdnega drevja, ki stoji na trdih tleh in ob potih in ga tudi na visokost lahko dosežejo. Razun tega poškodujejo z močnimi podkovami mnogo korenin, ki se plazijo blizu površja, pohodijo mladovje, rahljajo peščeno suho zemljo, vlačno in vežljivo pa tlačijo in poteptavajo. Goveda si iščejo večidel travnih in okusnih zelišč, pa tudi sočnate mladike gozdnega lesovja prav rade odjedajo. Dostikrat se primeri, da napadajo celo odrasčeno in debelo preklovino, jo pritisnejo na tla in jej objedajo lepe zelene vrhove. Kedar jo komarji napadejo, dirja kar more po gozdih sem ter tje in poškoduje mnogo mladega lesovja. Glede na veliko težo debelega trupla naredi tudi s svojimi ostrimi parkli na suhej, lahkej ali vlačnej zemlji enako škodo, kakor konji. Ovce objedajo v mladih gozdih drevje in kožo. Ako se jih mnogo in po večkrat v en gozdni oddelek požene, stlačijo in zrahljajo zemljo ter delajo tudi na ta način škodo ali kvar. Prešiči pobirajo drevesno seme, rujejo mlado lesovje, poškodovajo korenine, vrh tega pa tudi objedavajo listje in mladike. V hrastovih gozdih prerivajo zemljo iskajé si koreninice še le komaj pognalega lesovja, ki jih prav hlastno požirajo in mlado lesovje popolnoma zadušé. Brez dvombe je pa koza v vsakem obziru najnevarnejša žival za gozde, ker se iz črede večkrat izmuza in hitro v ograjene gaje in zarejališča vhaja. V gozdih, ki so s preklastim ali šibastim drevjem gosto zasejani, napravi goveda več škode nego ovce, sečnim gozdom so pa zopet ovce mnogo bolj škodljive nego goveda. Ako se na mlade gozde, ki še niso toliko odrasli, da bi jih živina ne mogla objedati, marljivo in nepresledno pazi in gleda ter se tudi primerno ogradé, živina gotovo ne bo mogla škodovati. Pomniti je treba, da se pašna živina vsakega lesovja enako rada ne polasti in da tudi poškodovanje ni vsakemu drevju enako nevarno. Listnato drevje je pašni živini bolj podvrženo, nego šilovina, katero živina le takrat napade, kedar ji prvega manjkuje. Vsako poškodovanje pa ima do šilevine več škodljivega vpliva,

nego do listnatega drevja, kajti šilovina nima one zmožnosti, kakor listnato drevje, da bi izgubljene veje ali izpokvarene dele zopet nadomestila. Borovje, ako se v mladosti le nekoliko rani ali poškoduje, postane za ves poznejši čas kruljevo in pokvarjeno, a ne tako drugo šilovje. — Tudi naredi težka živina v smrekovih gozdih zaradi pri vrhu čepečih korenin veliko več škode nego v listnatih gozdih. Pašna živina sega posebno rada po listju, brstju in sočnatih mladikah, koje ima rudeča bukev, beli gaber, jesen, hrast, brst, javor. A konji in ovce objedajo najraje mlado hrastovo perje. Trepetlike in lipe živina nima rada, jelše in breze se pa le malo kedaj dotakne. Od šilovnatega drevja živina le mlade mladike odjeda, a čestokrat tudi igle prav rada obira. Pozneje pa objeda, najraje mecesen, ki ima zmirom tenke in mehke igle. A smreke zaradi njenih bolj trdnih igelj ne obira nikoli tako rada. Kolikor bolj je pašna živina na vživanje lesnih rastlin navajena, toliko bolj škode bo naredila v gozdu. V redkih gozdih, v katerih se zavoljo primerneга ozračja mnogo drugega rastlinstva nahaja, bo lesovje manj napadala, nego v gosto stoječih gozdih, v katerih se razun lesovja le malo druge živinske piče najde in je živina primorana lesovje obirati, da si lakot tolaži. Ako so pašni gozdi daleč od živinskih hlevov in je pot do pašnikov v gorovje težavna, toliko bolj lačna postane. To se ve, da ko pride potem v gozde, tudi lesovje napada in tudi živeža tolikanj več potrebuje, kolikor bolj se je med potom strudila in spehala. — Posebno velike škode naredi živina po pašnikih na rebrih ali klancih, ker ruši izrahljeno zemljo, pa tudi vršičevje nižje stoječega drevja toliko laglje dosega in objeda. V gozdih, v katerih se nahaja prebiralno gospodarstvo in je staro in mlado drevje neredno namešano, t. j. pod starejem lesom prirastuje zmirom mlajše lesovje, katero se ne more primerno ograditi, je škoda, ki jo dela pašna živina, še največja. Zaradi tega se je pa tudi redno posekovanje gozdnega drevja že v prejšnjih časih vravnalo. V nizkih gozdih, pri katerih se ne gleda na to, da bi se močno in trdno drevje izredilo, ni škoda tako velika, ako živina objeda mladovje, kajti poškodovano mladovje se lahko zopet nadomesti, ampak škoda v takih gozdih obstoji le v tem, da živina mnogo iz porobkov in korenin pognalega mladja pohodi in pokonča. V nizkih gozdih je živinska paša posebno škodljiva takrat, ako mlada drevesca še niso toliko odrasla, da bi živina z svojim gobcem mladja doseči ali pa pohoditi ne mogla. V odraslenih gozdih pa živina ne deladruge škode, kakor k večemu to, da zemljo potepta in tenke drevesne korenine poškoduje. V namešanih ali zloženih gozdih se nahaja poleg škode, kakoršno smo že pri nizkih gozdih omenili, še to, da tudi mnogo semenjakov, to je takega drevja, ki si ga pridržujemo za prihodnje seme, pod zgubo pride. Ako se živina prezgodaj v spom-

ladi, t. j. preden trava poganja, ali pa zmirom na en kraj v gozd na pašo žene, da omuljena trava nima toliko časa, da bi se porasla, takrat je gozdno lesovje pred živinskim gobcem še v največji nevarnosti. Tudi je škoda tolikanj večja, kolikor bolj se živina pase ob deževnem vremenu, ko jej drevesno listje mnogo bolj diši, nego trava.

Za odvrnjenje škode, ki jo dela pašna živina po gozdih, imamo sledeča sredstva: 1. Mlade hoste ali logi naj se primerno ograde. Koliko časa se morajo ograje pustiti, to se ne da na tanko določiti, kajti to zavisi od kakovosti lesovja, gozdnega gospodarstva, gozdne lege, zemlje, kakor tudi od krajevnih in podnebnih razmer dotičnega gozda. Gotovo pa je, da morajo gozdih pred pašno živino toliko časa zavarovani biti, dokler drevje živinskemu gobcu ne odraste, to je, da živina ne more drevesnega vršičevja doseči, pa tudi mladovja ne pohoditi. Pri vsih ograjenih gozdi naj se postavi še kako posebno znamenje, da se pastirji po njem ravnati vedo. 2. Zasebna in posamezna paša po gozdih naj se ostro prepove, če je tudi potem nadzorovanje živine toliko bolj težavno. Živina se mora v eno samo čredo zediniti, ktere se po obilnosti glav in drugih okoliščinah tudi primerno število zanesljivih pastirjev doda, da se živina tem ložej nadzoruje in se ne more tako lahko odtegniti od črede in v ograjene prostore vhajati. Vsled tega se ne smejo taki pastirji v službo jemati, od katerih je znano, da so zanikerni, malovredni, pa tudi za lesovje škodljive osebe. — Pri vsaki čredi se nahajajo živinčeta, posebno stareje krave, ki iz črede rade izmuzajo in si dobre paše po zarejaljših in sečih iščejo. Takej kočljivej in izbirljivej živini se mora zvonec navezati. Črede se ne smejo nikoli pred solničnim vzhodom na pašo gnati in ravno tako morajo pred solničnim zahodom zapustiti, kajti največja škoda se dela gozdom, če se živina po noči pase, ker se v takem položaju ne more na živino primerno gledati in paziti. 4. Poti, ob katerih se živina na pašo goni, kakor tudi za počitek odmenjeni prostori ne smejo nikdar preblizu ali še celo naravnost skoz mlade hoste, ki živina lahko poškoduje, napeljani biti, marveč se morajo poti, čeravno po ovinkih, vselej skoz stareje gozde napeljati. 5. Pomniti je treba, da se ne sme nikoli toliko živine na pašo gnati, da bi jej potrebnega živeža pomanjkovalo, kajti ako živina nima dovolj paše, ločila se bo kmalu mladega lesovja, da si lakot potolaži. 6. V spomladi naj se živina še le takrat na pašo goni, ko so trave in zelišča toliko dorasla, da živini primeren živež dajejo, to je pa navadno še le meseca maja. Kakor hitro so se trave posušile in se zima približuje, se mora živinska paša vstaviti; to je navadno proti koneu meseca oktobra. 7. Če je zemlja po gozdih težka in veljiva, naj se po takih krajih živina ob mokrem vremem ne pase; na mehko in rahlo zemljo se naj živina le ob vlažnem vremenu požene. (Konec prih.)

M. Dobro domačo mijilo, žajfa. Mijila se v vsakem gospodarstvu leto in dan precejšnja množina potroši, za kar gre precej krajcarjev k štacunarju. Da si donia napravimo dobrega mijila, vzame se na 46 litrov deževnice ali potočnice 6 kilo sode. Kilo sode pride na 36 krajc.; temu se pridene 5—6 kilov svinjske masti ali pa maščobe, ki se je iz kosti, ktere pri domačih potrebah v gospodarstvu odpadajo, izkuha. Temu se še pridene $4\frac{1}{2}$ kilo govejega loja. Vse te snovi se nad ognjem raztopé in vedno dobro mešajo, dokler, da zavró. Ko se je to zgodilo, se cela zmes pokrije in skoz noč stati pusti. Drugi dan se zopet vse 2 uri kuha, pa le bolj na malem ognju, med tem, ko se še $1-1\frac{1}{2}$ litra vode prilije. Na to se zajeme te tekočine v kupico, da se vidi ali je godna ali ne. Ako se strdi, je mijilo dobro. Ako bi pa tekoča ostala se ji mora še $\frac{1}{2}-1$ kilo loja z 7—14 litri vode in 28 dekagramov navadne soli pridjati. Če bi se pokazalo, da je zmes premastna, pridene se ji še nekaj sode. More se to mijilo tudi samo iz loja narediti, le se potem na 46 litrov vode vzame 6 kilov sode in $9\frac{1}{2}$ kila loja. Prva in druga zmes daje navadno po $16\frac{1}{2}-18$ kilov mijila.

M. Vrednost kurjega gnoja. Kurji gnoj je skoraj tako močen in dober, kakor peruanski guano. Le več vode ima v sebi. Gnojenje pospešuje rast pri vseh poljskih sadežih na čudovit način. Zato bi se ne smelo zamujati v hlevih tla z gipsom ali malcem potroševati. Kjer malca ni, dobra je tudi suha prst. Izrajtali so, da kokoš v enem letu blizu 10 kilov gnoja naredi v hlevu. Zato je že kmetovavčevega truda vredno, da tudi kurjevemu gnoju svojo paznost podaja. Z gnojem od 80 kokoši se pognoji hektar zemljišča.

M. Kako živini izlečiti ali zaceliti rane. Z pomočjo sledečega ravnanja, tako piše izkušen živinorejec, sem že mnogokrat najhujše rane v prav kratkem času zacelil. Rana se najprej z čisto vodo izpere. Na to se pomaže s tekočino, ki obstoji na pol iz mirine na pol pa iz arnikine tinkture in sicer vsaki dan po dvakrat. Po vsakem izpiranju se rana poštopa z prahom, ki se naredi iz treh delov stolčenega modrega vitrijola, iz jednega dela galuna in stolčenega navadnega sladkorja. Ta zmes mora biti nekaj modrikaste barve. S temi sredstvi so se dostikrat že dale rane zaceliti, zarad katerih so se živali že imele klati in sicer v prav kratkem času.

Državno podpora drevesnicam si lahko pri-skrbijo srenje, ako do 15. julija t. l. pismeno in postavljenim pogodbam primerno poprosijo pri centralnem odboru štajerske kmetijske družbe v Gradcu. (Central-Ausschuss der steierm. Landwirtschafts-Gesellschaft in Graz.)

Sejmovi. 20. junija Gornja Radgona, Vitanje; 21. junija sv. Tomaž pri Veliki nedelji, Studenci

nad Mariborom; 22. junija sv. Juri na južni železnici, Sevnica, Šoštanj.

Dopisi.

Iz Maribora. (Družba rokodelcev) je slavila 50letnico škofovanja Pija IX. v nedeljo, 10. t. m. zvečer. Soba bila je s podobo sv. Očeta primerno okinčana; družbenikov bilo je navzočih okoli 50. Milostljivi knez in škof so nas počastili ter v daljšem govoru razlagali, kako se pač spodobi, da po vsem katoliškem svetu verni to svečanost obhajajo: Sv. Oče so kot višji poglavar Cerkve v 31 letih več opravili za katoliško stvar, kakor se je popred v 100 ali še več letih zgodilo. Povedali so nam tudi, koliko so sv. Oče po vseh delih sveta in v posameznih državah za razširjanje šv. Cerkve storili, ter povdarjali, da ne samo cerkvena, ampak tudi občna zgodovina mora pričati, da vladovanje sedanjega papeža Pija IX. je med vsemi najmenitnejše. V sedanjih časih nam rokodelcem pač dobro dene, da slišimo tudi o razširjanju in o vspešnem delovanju sv. Cerkve kaj veselega, ker večidel se govori le zoper Cerkvo, zoper papeža itd. Zato smo celo uro pazljivo poslušali tehtni govor svojega višjega pastirja ter svojo ljubezen do sv. Očeta ročno razodeli s tem, da smo navdušeni „himno papeževo“ zapeli. Izrekamo zatorej rokodelci mariborskega mesta presrčno zahvalo milostlj. knezu za ljubezen in trud do naše družbe, posebno hvaležni pa smo tudi svojemu dragemu voditelju preč. gosp. profesorju Kovačiču, ki nam vselej v važnih trenutkih primerno veselico preskrbijo. Bog povrni!

Od sv. Lenarta pri Veliki nedelji. Tudi pri nas smo kolikor mogoče slovesno obhajali jubilej sv. Očeta Pija IX. Zato smo tem bolj nevoljni na ljudi, kateri so blagi den 3. junija skrunili. Gostilničar v Pogorci, g. Janez Nemeč, je nastavlil muziko in tako privabil veliko mladih ljudi na kratek čas, ki se je naposled sprevrgel v strašen pretep. Na svojo nesrečo dojdejo blizu tepeža 3 mirni prijatelji. Brž jih zagleda eden razsajajočih Turkov in hipoma plane nad nje ter jih z kolom strašno potolče. Prvemu, po imenu Franc Jirgec, je glavo razbil, da je reva v 28 urah po velikih bolečinah umrl. Druga dva, namreč Martin Podplatnik in Janez Bezjak, sta hudo ranjena. Morivec in razsajavec je star grešnik, po imenu Franc Leben. Ta hudobnež je že enega človeka ubil in je zarad tega bil 3 mesence zaprt. Sedaj bo menda enkrat vendar več zaslužil. Če ga ne mislijo obesti, pa ga naj pošljejo Rusom, da bo pomagal divje musulmane pobijati!

Iz št. Lenartskega okraja v sloven. goricah Prebivalci tega okraja smo že mnogo denarjev znosili v trg sv. Lenarta od tistega časa, kar so gosposke iz gradov tje postavili. Ali največ jih menda sedaj ondi posejemo, odkar sta tam 2 advokata. Tožbam in plačilom ni konca ne kraja,

pa že skoro tudi mere ne. Ker jima tedaj tako marljivo denarjev v kancelije nosimo, bi slobodno pričakovali, da se bo z ljudmi ravnalo uljudno in prijazno. Toda zlasti jeden se odlikuje z posebno „grobostjo“. Ali tudi to bi še človek prenesel, če mu bi le vselej vse srečno opravil, kar pa ni. Tako je eden napisal za nekega kmeta prošnjo na hrastovni list, denarje vzdignil, a kmet jih več mesecev ni dobil v svoje roke in je moral naposled obresti na dva kraja plačati. Še le vsled pritožbe pri sodniški je kmet denarje dobil. V takih in enakih potrebah je g. Morak, okrajni sodnik, ljubeznjivo rad pomagal. Večkrat je advokatske stroške premeril in včasih tudi zmanjšal, ter jih tu pa tam priškrenil. Ni čuda tedaj, da je naše prebivalstvo dobilo veliko zaupanje do g. Moraka in da je močno žalovalo izvedevše, da je na Koroško prestavljen. Sledeči predstojniki so mu kot dokaz vseobčne zahvale in priznanja izročili imenovanje za častnega srenjčana pri svojih srenjah: Anton Roškar, Franc Žlaber, Vincenc Kermek, Jakob Koepek, Franc Fekonja, Franc Sver, Matjaš Efferl, Anton Vogrin, Matjaš Šuman, Jakob Pečovnik.

Iz ljutomerske okolice. V nedeljo 27. pr. m. je spremljala velika množina nadepolnega mladenčarajnega Vekoslava Magdič-evega iz Stročje vasi na tukajšnji farno pokopališče. Rajni je bil po celici ljutomerski okolici dobro znan in obče spoštovan rodoljub. Jegovi sorodniki izrekajo vsem znanecem in prijateljem rajnega, nam nepozabljivega Vekoslava, ki so mu zadnjo čast skazali, srčno zahvalo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Gradcu se je 10. junija, čed graškega škofa povabljen, mudil papežev poslanec pri našem cesarju, prevzvišeni nadškof Jakobini ter je v stolni cerkvi obhajal veliko slovesno sv. mešo. Kapitel, duhovščina in odborniki katoliških društev so se mu prišli poklanjat. — Volilna borba na Kranjskem je že burna; nemškutarji po stari navadi zopet grdo lažejo in natolčejujejo prejšnje narodne poslance. Kandidatov še nobena stranka ni postavila; vse čaka na izid volitve volilnih mož. — Državni zbor izredno pogosto zboruje, čeravno bi imel mnogo in važnih opravil n. pr. posvetovanje o novih dačnih postavah, obnovljenje nagodbe z Ogersko. Magjarski poslanci so bolj marljivi in so sprejeli vse nasvete svojih ministrov ter želé do l. 1888 nagodbo podaljšati tako, da bi ogerske dežele doplačevale 29% k skupnim stroškom, avstrijske z vojaško pokrajino vred pa ostalih 71%. Ob enem bi naj kmalu Ogrom pri vžitinskem davku 1 milijon vsako leto pustili, ali pa bi se naj zopet ogerska meja ozv. colnino zapirala, kakor nekđaj. Naše dežele so za leto prvi četrt leta vplačale 76 milijonov davka, blizu 3 milijone več, kakor lani v istem času. — Železnica iz Gradca v Köflach-Wies je v hudih

denarnih zadregah. Dolžna je 20 milijonov, pa zmore komaj za 4 milijone obresti; jnd Zang (oče dunajske novine „Presse“) jo hoče po dražbi prodati! — Mesto Trembovlja na Gališkem je skoro vse pogorelo. — Magjarski minister Tisza, po veri kalvinec, je katoliškim društvom prepovedal vsako politično delovanje. Nadškof v Kolozi, znani Haynald, je za svoje velike zasluge v cerkvenem in narodno-magjarskem oziru dobil veliki zlati križec reda sv. Štefana.

Vnanje države. Zadnji čas se je mnogo govorilo, da bodo Rusi z Turkom sklenili mir, ker so ti neki voljni sedaj kristijanom pravičniši biti. Ali sedaj je prepozno; evropske vlade se pečajo že z razkosovanjem Turčije ali vsaj z popolnim prognanstvom Turkov iz Evrope. Ruski car je sedaj z vsemi svojimi važnišimi ministri v Bukureštu pri južni vojni; doma pa je ukazal novo novačenje, odbralo se bo 218.000 mož. To meri še na nekaj več, kakor samo na Turka. — Nemški cesar Viljelm se je prehladil in zbolel. Jegov Bismark podpira na Francoskem frajmaurerje in privržence Napoleoncev ter bi rad sedanjega predsednika Mak-Mahona odstabil in starega Thier-sa napravil za predsednika. Ta mu je neki obečal preganjanje francoskih katoličanov in razkosanje sosedne Belgije in Holandije; nekaj bi Francoz vzel, drugo pa Nemec pograbil. — Pij IX. so zaslisljali 600 poljskih romarjev in jih tolažili zaradi preganjanja, katero trpijo od ruske vlade, ter jim naročili, naj molijo h Bogu za pomoč. Med romarji bilo je veliko knezov in grofov iz staroslavskih poljskih rodbin. — Angleži nečejo Turkom več denarjev posoditi. — Srbski knez Milan se je odpeljal v Bukurešt pozdravljat ruskega cara. Zgodilo se je, česar so se naši in magjarski turkoljubi bali.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Glavni stan ali kvartir, t. j. stanovanje glavnega poveljnika in njegovega generalnega štaba, so Rusi ta teden preložili v Aleksandrijo, kakih 16 ur od Bukurešta in blizu Donave nasproti Sistovu, to kaže, da bo ondi prelaz ruske vojne čez nevarno reko. V Aziji so Rusi trdnjavo Kars popolnno obkolili in se pripravljajo na naskok. Proti Muktar-paši stojijo od Delibabé čez Zevin, Bardes do Olti; vsaki čas je ondi pričakovati odločilne bitke; če zmagajo Rusi, je Armenija z Erzerumom za Turke zgubljena. Največ so pretečeni teden trpeli junaki Črnogorci. Trije turški generali jih od 3 strani napadajo; Saib-paša je prodrl do Maljata, kder pa je bil tepen tako, kakor smo zadnjič povedali in je primoran v Podgorici braniti se zoper Črnogorce. Med tem je knez Nikola vzel trdnjavo Ozrenico in četo junakov odposlal v Kolašin, kder so Turkom vzeli 2500 ovac ter se srečno vrnoli nazaj pred Mehemet-pašo, ki iz Sjenice maršira proti Črnogori. Blizu v istem času je pa Sulejman-paša z 25 ba-

taljoni prejel Vukotiča, ki ni imel več nego 8 bataljonov, pri Krstacu in ga potisnil nazaj, palo je 3000 Turkov pa tudi 600 Črnogorcev; ti so sicer zaplenili 2500 pušek in Sočica je 500 tovorov živeža, ki je bil za Nikšič namenjen, vjel, ali pomeknoti so se morali daleč nazaj; nekaj jih je šlo proti Pivi, drugi so zasedli Dužko sotesko do Preseke in se naslanjajo na Banjane. Boj je bil strašen, trajal je z malim prenehanjem 55 ur. Turki so tako oslabljeni, da se do sedaj niso upali prodreti do Nikšiča. V Bosniji se prikazuje čedalje več vstašev; tudi v Tesaliji pri kloštru sv. Jurija se je zbralo 2000 grških vstajnikov. Turki v Carigradu jemljejo že svinčene strehe raz mošej ali mohamedanskih cerkvá, raz kopališč in državnih hiš, da svinec porabijo za vojne potrebe. Grški kralj bo vojsko napovedal, brž ko Rusi prestopijo Donavo.

Za poduk in kratak čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

Vsako dobro slovansko srce mora močno zanimivati, kar se sedaj na velikanskem bojišču godi. Ruski Slovani zedinjeni z junaškimi Črnogorci prelivajo kri za popolno osvobodjenje ubogih slovanskih bratov, kateri jim še vedno trpijo pod strašnim turškim jarmom. Tesni prostor v „Slov. Gosp.“ nam pri „političnem ogledu“ dopušča omeniti le, kar se je v tedna dnevih zgodilo in torej ni mogoče posameznih junaških činov ondi obširneje popisovati. To bomo za naprej v tem predalu „za poduk in kratak čas“ storili. Dnes govorimo o vzetju trdnjave Ardahana in o uničenju konjenišva Muktar-paše.

Ardahan je turško mesto v Armeniji med do 9000 čevljev visokim gorovjem v krasni dolini, skozi katero pogorska reka Kura v naglem teku po globokem v trdo skalovje izdrtem in izlizanem koritu svoje valove podi proti ruski meji in potem mimo Tifisa v Hvalinsko morje. Mesto je na severnem bregu Kure pozidano in kaj dobro zavarovano od večih strmih bregov, na katerih so Turki pod vodstvom angleških oficirjev napravili več sila močnih šanc ali prav za prav manjših umetnih trdnjav. Vojaki jih imenujejo „fort“. Na teh „fortih“ bilo je nastavljenih mnogo kanonov, zlasti Kruppovih, koje iz jekla zлива in po celem svetu za drage denarje prodaja pruski fabrikant Krupp na Nemškem. Kanoni so bili tako dobro nastavljeni, da so sovražniku zamogli braniti bližanje k mestu na vse strani. Prebivalcev je v mestu bilo 8000 večidel samih armenskih poturic, t. j. takih ljudi, čijih stariši so bili nekaj kristijani in so se strahu pred Turkom pomohamedanili. Turška posadka je bila 10.000 mož močna. Čeravno Ardahan od ruske meje ni več oddaljen, kakor 14 ur, so vendar Rusi pod generalom Develjem potrebovali celih 17 dni, preden so do trdnjave prdrli

iz ruskega mejnega mesta Ahalčika z dovolj močnimi silami. Najbolj zadrževala jih je strašna pot čez visoke planine, ki so deloma bile še z snegom pokrite. Ali vkljub temu je v soboto 12. maja stal general Develj na severnem pobožju Kure pred mestom z 32.000 ruskih junakov, z mnogimi, deloma jako težkimi kanoni in z ogromnim strelivom. Človek se mora res čuditi, kako je bilo mogoče vse to privleči čez skalne planine; ljudje in živina so morali neizrečeno trpeti. Ali njihov trud je bil kmalu poplačan, v 3 dnevih so imeli Ardahan v svoji oblasti. Tako hitri pad je najbolj povzročil višji poveljnik Rusov sam, namreč general Melikov; ta je z glavno rusko silo od Aleksandropolja udaril proti Karsu. Ker mu je tukaj turški višji poveljnik Muktar-paša iz trdnjave zbežal v goro Saganlu proti zahodu, je sklenil blizu Karsa v Zajmu utaboriti se in z majhnim oddelkom naglo v kreber mahnuti pred Ardahan, da ga pomaga zgrabiti še od južne strani. To se je tudi vrlo točno zgodilo čeravno je iz Karsa do Ardahana 20 ur daleč, toda pot pelja večidel po pusti ravani. Muktar-paša si tega blizu ni domislil, tem menje, ker ga je knez Čavčevaže z številnimi trumami brzih kozakov in krepkih dragonarjev vedno nadlegoval. V nedeljo 13. maja proti večeru je bil Melikov že pred Ardahanom, hitro pregleda okolico in vkaže vojakom prostore, kder imajo šance za baterije nasipati. Delo se je takoj začelo, do srede jutra je bilo vse zgotovljeno ter za streljanje in za naskok pripravljeno. Čudno je pa bilo to, da Turki niso spoznali, odkod da jim preti največja nevarnost; dali so se od Develjna na severni strani motiti in so vedno v njegova krdela brez uspeha streljali, med tem pa na južno stran pozabili, še niti toliko pazke niso imeli, da bi bili v noči od 15—16. maja zabranili prevažanje težkih kanonov in streliva od severne na južno stran. V sredo jutro je bilo prepozno. Ob 8. uri zjutraj je general Melikov z užgano raketo dal znamenje, zdajci začnejo ruski kanoni strašno in naglo grometi, ter kroglje, granate, bombe, ogenj in smrt, sipati v nesrečno mesto. Turki so v sili še precej dobro in krepko odgovarjali pa opravili niso nič. Jihove granate so slabe, ker ne razpočijo, kakor bi morale biti in torej malo škodijo. Streljanje je trpelo 5 ur brez prestanka. Ob 1. uri popoldne utihnejo kanoni, pešci so bili priredjeni, da naskočijo trdnjavo; general Develj od severa, Melikovovi junaki od juga. Prvi je za naskok odbral same mlade ljudi Elizabetpoljskega regimenta. Ko so se obzidju približali, skoči mlad junak naprej, reče: „bratje, za menoj, jaz bodem Turku skozi usta krogeljo zagnal“ in za njim je vdrlo vse krdelo, prekoračilo rov, preplazilo nasip in Turke v par trenutkih vrglo iz šance vun! Pri nekem drugem krdelu je pred tovariši bataljonsko zastavo nesel 73leten stavec, ki je lani bil kot prostovoljec na Srbskem. Hotel je iti pred prvim bataljonom ali stare kosti so se mu šibile, ni mogel hitro iti

in je zaostal; sedaj prosi generala, naj ga postavi z zastavo pred drugi bataljon. To se mu je dovolilo in stari junak podprt od 2 mladeničev je hrabro stopal naprej in srečno zasadil ruskega orla na dobljeno turško šančo. V istem trenutku so Rusi mesto naskočili tudi od južne strani in mislili so, da bo nastalo strašno krvi prelivanje. Ali ni se zgodilo tako. Turki videvši dvojni naskok popustijo vse in iz mesta zbežijo, kder le morejo, samo kanonirji se hrabro branijo pri svojih kanonih do zadnje kaplice krvi. Vse polno jih je mrtvih ležalo po šancah, nasipih in grabnih. Kmalu potem je general Melikov z svojim štabom prijahal v mesto; vojaki so ga pozdravljali z gromovitim: urá, urá. General jih pohvali ter reče: „Vi ste prvi, ki ste veliko veselje napravili caru in materi (matjuški) Rusiji.“ Te besede so pouzročile nepopisljivo navdušenost. Mnogi oficirji in vojaki so se veselja jokali. Po mestu se je povsod videlo, kako strašne da so ruske kroglice in kako izvrstno streljajo ruski kanonirji. Turških mrtvecev je bilo 1500 treba pokopati. Zaplenilo se je 92 kanonov in mnogo streliva. Turki so morali veliko revščine in gladu prestati. Kajti mrtvice so bili strašno izstradana in na pol naga telesa. — Rusi imajo mnogo konjenikov, kateri daleč pešcem naprej in po straneh jahajo in vse preiščejo, ob enem pa tudi gibanje glavnih oddelkov sovražniku prikrivljejo. To je Muktar-pašo naklonilo, da je tudi sam svoje konjenike zbral in jih poslal poizvedavati proti Karsu, kaj delajo Rusi. Ali to mu je bilo na veliko nesrečo, skoro vse svoje konjeništvó je zgubil. Zgodilo se je pa tako. Odposlani Muza-paša je z 4000 črkeskimi konjeniki prišel prvi večer jako utrujen v Begli-Ahmed, kder sklene prenočiti in nekoliko odpočinoti. Toda ruski general Čavčevaže je to zvedel še tisto noč. Hipoma se vzdigne on in jegovi kozaki in dragonarji. Vsak konjenik vzame na konja še po enega lehkega pešaka, ki ni imel druga seboj kakor puško, bajonet in patrone. Tako pripravljeni zasedejo Rusi svoje konje in brž pridrapljejo pred Begli-Ahmed, kder je vse spalo. Zdajci obdajo pešaki mestice, za njimi jašejo kozaki; sedaj užgejo skrajne hrame in postreljajo zaporedom vse Crkese, brž ko so se prikazali. Vseh 4000 Črkesev je palo izvzemši 800, kateri so se udali. Tudi Musa-paša je mrtev.

Smešničar 24. Dva trgovca sta se v krčmi pri kupici vina pričkala, kateri njima najbolj umé prodavati. Naposled pravi trgovec A: verujte mi, jaz Vas desetkrat prej prodam, kakor Vi mene enkrat! Trgovec B. mu pa odgovori: verujem; kajti za Vas mi itak nebi nikdo krajcarja obečal.

Razne stvari.

(Na konjiškem pokopališču) so postavili na grob č. g. Franca Klinca njegovi šolski tovariši prav lep spominek iz belega Pohorskega marmorja,

ktelega je izdelal kamnosek J. Grile v Vitanji. Poleg navadnega napisa ima besede: Mlado srce tukaj spi, — Ki za dom in vero bilo. — Naj bi živjalo plačilo — tam, kder nikdar noči ni!

(Zasačen je morivec) kmeta Mihorja v Podklostru na Koroškem. Hudodelnik je nek Kavalar iz Slov. Bistrice. V Belaku so ga prijeli. Morivec deklet v Oplotnicah, Pahole, se je res obesil, kakor je „Slov. Gosp.“ že poročal. Sodnija je samomor spričala.

(Mešan vlak) spusti južna železnica od 16. junija t. l. naprej vsaki den ob 5. uri 30 minutah zjutraj iz Celja do Ljubljane. Zvečer ob 6. uri 20 minutah pride zopet nazaj. To je velika dobrota za tamošnje ljudi!

(Mnogo ukradnjenege oblačila), moškega in ženskega so našli 7. maja na knezoškofjskem travniku v Leitersbergu in poškodovanci lehkó svoje reči dobijo, če se v sodnijski hiši v Mariboru, v 1. nadstropju v sobani N. 10. oglasijo.

(Novemu mladeniškemú semenišču Maksimiljanum) so darovali naš milostljivi knez in škof v spomin na polago vogelnega kamna, kterege so sami blagoslovili, ustanovniški kapital od 2000 gld. — Daj Bog novemu ustavu, ki ravno sedaj pri svojem novem vtemeljenju vsestranske pomoči potrebuje, mnogo velikodušnih dobrotnikov.

(Družba duhovnikov). Za vezilo k škofovski petdesetletnici Pija IX. je prejela družba duhovnikov iz tuje škofije, od našega rojaka č. g. Dr. J. Muršeca, profesorja v pokoju v Graecu, velikodušni dar od 1000 fl. s prelepo namembo: „Tukaj pošljem za lavantinsko duhovno društvo svoj mu že davno namenjeni prinesek od tisuč gld., naj iz njegovih letnih obresti dobiva užitek na blagi spomin prevažne petdesetletnice sv. Očeta Pija IX.“ — Bodi blagemu dobrotniku tukaj izrečena javna in najsrčnejša zahvala. Nadalje so k družbi vplačali č. g. Lah in Smrečnik po 11 gld. (oba vstan. dopl.), Strašek 20 gld., Gostenčnik 11 gld. in dr. Lav. Gregorčec 11 gld.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. Dr. Jožef Muršec, dosluženi profesor veronauka na Graški realki, je imenovan za kn. šk. duhovnega svetovalca Lavantinske škofije — Č. Anton Suhač mlajši pride za kaplana v Veliko nedeljo in č. g. Mat. Kelemina za kaplana v sv. Lenart v slov. gor.

Dražbe III. 15. junija Lovro Cveti na Arlici 3250 fl. 19. junija Jakob Sitar v konjiškem okraju, 20. junija Ana Razpotnik pri Pragwaldu 235 fl. 22. junija Janez Klaužer v kozijanskem okraju; 23. junija Jožef Lebu v Trnem 1618 fl.

Listič uredništva: G. J. P. v Ilijaševcih in S. K. v Borecih: zahvalnic odšedšim kaplanom ne objavljamo, zlasti ne zarad cerkvenih zaslug! — G. R. v Rogacu: Vaših „desetek“ nismo razumeli. — Dopisi od sv. Jurija na Šavnici, od Slivnice, Loč in sv. Ropra prihodnjé.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.
(1 Hl. = 1⁶⁵/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.)

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	10	60	7	—	5	20	4	10	6	20	6	10	5	50
Ptuj	11	50	8	40	6	75	4	—	6	50	6	—	6	10
Ormuž	8	94	6	84	5	56	3	58	5	21	7	80	4	88
Gradec	10	70	6	97	6	—	4	33	5	95	—	—	6	15
Celovec	12	32	9	54	6	62	4	34	7	36	4	46	7	—
Ljubljana	12	30	7	50	5	20	3	—	6	20	4	70	4	50
Varaždin	9	50	8	40	4	60	4	20	6	50	7	—	7	—
Zagreb	9	—	8	40	3	80	3	70	6	80	6	80	6	—
Dunaj } 100 Klg.	16	—	11	90	9	20	8	25	7	90	—	—	—	—
Pešt } 100 Klg.	14	50	11	40	8	17	8	10	7	65	5	—	—	—

Zahvala in priporočba.

Slavnemu občinstvu se podpisani lepo zahvaljujem za skozi mnogo let skazano mu zaupanje, ter naznanjam, da še vedno imam svoje strgarsko podjetje v farovški ulici — Pfarrhofgasse N. 4. — ter prosim za nadalješnje počastenje z obilnimi naročili.

A. Mecinger,
strugar.

[1—2]

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 61 20 — Srebrna renta 66 35 — Zlata renta 72.60 — Akcije narodne banke 778 — Kreditne akcije 142. —
— Napoleon 10 05 — Ces. kr. cekini 6 98 — Srebro 111 25

Loterijsne številke:

V Gradcu 2. junija 1877: 56 72 4 30 47.
Na Dunaju " " 3 2 53 21 54.

Prihoduje srečkanje: 16. junija 1877.

Dober zaslužek.

Kdor si hoče z nabiranjem češnjevih pecljev bezgovega cvetja, rož rudečega maka, papeževe sveče, lapuha, arnike, potem listkov zobnjakovih, volčjih jagod ali češenj, trobelike, poprove mete itd. kaj zaslužiti, naj se pismeno oglasi pri gospodu Janezu Schautzerju v Vodernbergu na gornjem Štajerskem (Herr Johann Schautzer in Vodernberg in Obersteier). [5—5]

Oznanilo.

Dajem si čast naznaniti, da sem otvoril svojo odvetniško (advokaturno) pisarno v Mariboru — Burgplatz — v poprejšnjih prostorih štajerske eskomptne banke.

Dr. B. Glančnik.

[3—3]

DANIEL RAKUŠ,

trgovec z železjem „pri zlati kosi“ („zur goldenen Sense“)

v CELJU

priporočuje p. n. občinstvu

ključarsko opravilo za poslopja,

na primer:

okove za okna, dveri, vrata

itd., potem posamezne dele prihranivnih

železnih ognjišč ali „šparherdov“.

Vsa roba je izvrstna in se oddaje po najnižji ceni.

Cenike radi dopošljemo po pošti vsakemu na dom celó zastonj, ako se za nje oglasi.

[2—3]